

PAT DONNEZ ALS A RONDOM HET GED

© Marijn Dionys

In het kader van zijn comeback volgde netwerkman Pat Donnez geruime tijd onder cover. Het leverde een intrigante reportage op over het nachtelijke bestaan van deze frisse poëet. 'Al sla ik jou dood, jij zult niet onthouden / hoe mijn winden klonken.' Terecht verwoord.

De poëzie boert goed. Wie haar een beetje volgt zoals ik, weet dat er tegenwoordig veel geld tegen wordt gesmeten. Eerst was er dat op zichzelf staande en slaande succesdebuut, een voltreffer, van de kale steracteur Steph (sick!) Goossens, het nu al consequent op één nacht geschreven *Eén nacht*. Vervolgens kwam uit grondig doorgelichte bron het nieuws dat de uitgeefwereld een businessplan op zijn poten had gezet dat draait rond poëzie voor én door bekende mensen. Niemand meer dan Mark de Messmaker, de zogenaamde allochtoon Kroes Wouters, Eurobert [duet van Bert Anciaux & Kate Ryan] en Han Sotten zouden hebben getekend, wordt ons uit onbevestigde bron verzekerd – al zou er nog een probleem zijn met het pseudoniem van Han Sotten en de titel van zijn bundel (eveneens *Eén nacht*). Het eerste symptoom en tevens al meteen de kroon op deze nieuwe stroming

staat evenwel gespannen rond het hoofd van de alomtegenwoordige allrounder Pat(rick!) Donnez, bekend van op de radio, die de voorbije tijd met geen stok uit het veld of uit de ether was te slaan.

Van Watou tot de boekenbeurs, over de Vlaamse liefdes(steen)wegen: overal kwam je Patje tegen. Zijn debuut, *Het is een mooi leven (zolang je niet bestaat)*, was dan ook een (on)verdeelde successtiel – met de haakjes echt als weerhaakjes. In reactie op de matige bespreking van Paul Demets in *De Morgen* – een allemansvriend waarin ik mij nochtans vaak herken – vroeg *De Standaard* Pat Donnez zelfs meteen om de nieuwste bundel van Leonard Nolens, *Bres*, te bespreken – wat kan omdat recensies daar zelden worden (na)gelezen. En terecht! De wijze waarop Donnez de bundel zonder enige complexiteit én ook zonder zichzelf

persoonlijk uit te schakelen wist te verdedigen tegen dichters/critici die de tekst belangrijk vinden ('we noemen ze met gemak de postmodernen of de structuralisten'), doet vermoeden dat niemand het achterste van hem al heeft gezien. In combinatie met zijn meer dan glansrijke debuut – zelden was eenvoudig zo onwaarschijnlijk – dat terug doet verlangen naar de jongste Herman De Coninck, valt te hopen dat zoiets ook niet gauw gebeurt. Dichten zonder het gat op te lichten: het kan weer. Portret van een stem op zoek naar zijn gehoor.

ALLROUND ER. LICHT ALS GRAP

Dichter

Belaag me
Zolang je scheldt meldt zich
geen onverschilligheid.
Sla me. Nee, met je vlakke hand. Dat smeedt
een band
Waarom wijk je?

Je vindt dat ik te hoogdravend klink
Ach, schatje, jij wou toch spelen
Je zat je te vervelen

Nog eentje om het af te leren
'De begeerten van het hart zijn krom als
kurkentrekkers
Je kunt maar beter niet geboren worden.'

Zeg, waarom loop je weg?

'HET ZIJN VISIOENEN/HIJ LOOPT NIET NAAST/ZIJN SCHOENEN'

Het is altijd lachen met Pat Donnez, beter
gerenommeerd als <Paddoné> – met dat za-
lige dofgeluid waarmee men in zijn zetel ploft
als 's zondags men frietjes heeft gegeten:
een schoolvoorbeeld van assimilatie en
regressie in één – een echt fenomeen voor
wie nog voor Germaanse geleerd heeft.
Meer dan wie ook in de wereld van de show
belichaamt deze authentieke 'Mechelse koe-
koek' het vleesgeworden ideaal van de
crossmediale lijn waar men tegenwoordig
niet meer naast kan kijken, als men nog 'me-
teen mee' is. Niet alleen is zijn gezicht, dat
meer dan bekend genoeg is, ook dat van Ra-
dio 1 – althans in zijn vernieuwde vorm. Bo-
vendien komt hij ook vaak naar buiten als
dichter en performer, om nog te zwijgen over
zijn blog op het internet – een gigantisch
kanaal dat alles toelaat wat er vroeger niet
door kon. In dat verband had ik onlangs het
voorgerecht getuige te zijn van een 'multi-
mediale performance met beelden en sounds-
capes' waarin 'Pad', zoals ik hem vanaf nu
graag noem, samen met Lore Dejonckheere
en Chris Lomme de rol van dichter speelde
die zich serieus neemt – werkelijk hilarisch,
een dikke proficiat (in een regie van Wal-
ter Swennen). Persoonlijk ben ik qua kunst
niet echt voor beelden en soundscapes – ten-
zij ze goed in elkaar zitten, zoals in *Kuifje
en de Zonnetempel* – maar een multimediale
performance gaat er altijd wel in, al was het
maar om Pad na al die jaren van radio ein-
delijk nog eens aan het werk te zien. Bo-
vendien was ik als man van de pers auto-
matisch uitgenodigd, ondanks de uitverkoop
van de zaal. Ik voelde mij dan ook verplicht
naar de organisatoren toe om de vriende-
lijk geblokkeerde plaatsen te bezetten.

Om die reden (en ook wel om enkele an-
dere contacten te hebben) bevond ik mij dat
weekend dus in kc nOna te Mechelen, ove-
rigens niet zonder de bevredigende bijge-
dachte dat inspanning loont: na jaren van
onbaathebbende inzet zonder persoonlijke
interesse als lid van de raad van bestuur kreeg
Pad van kc nOna eindelijk de ruimte waar
hij recht op had, en daarvoor doet men het
uiteindelijk toch. Het resultaat was over-
weldigend, niet te vergeten en onverstaan-
baar waarom er niet meer volk was. Ikzelf
kon de show niet tot het einde uitzitten, he-
laas, vanwege uiterst urgente zaken van

meer persoonlijke aard, maar afgaand op
wie in de zaal zat te gieren kon ik mij een
al vaststaande ovatie inbeelden. Extreem
vooraan zat Marc Didden, zoals altijd op
zoek naar werk zonder moe te worden, kir-
rend en dijenkletsend te solliciteren naar
de rol van hooggestemd regisseur in de
nieuwe show van Pad, die al dik zit aan te
komen. Sinds ik hem kort daarna met het
ego van Pad aan een koordje over de Me-
chelse markt zag lopen, een ervaring die al
verwerkt werd dankzij zijn kolom in *De
Morgen*, weet ik dan ook hoe laat het is. Net
als Greet Op de Beeck, met wie ik tijdens
de voorstelling enkele goede contacten wis-
selde en die als stem van het nieuws met
een voorliefde voor al wat grijzere mannen
en hun cultuur werkelijk in de wolken was.
Spijtig dat ik mij voortijdig terug diende te
trekken.

Wat meteen opviel toen ik Pad hoorde spre-
ken, was dat poëzie voor hem geen enkele
moeite kost. Trouwe luisteraars van zijn ra-
dioprogramma's weten dat wel, maar het
leuke is dat schijn bedriegt. Aan de de-
buutbundel die hij voor de gelegenheid in
kc nOna wou presenteren, *Het is een mooi
leven (zolang je niet bestaat)*, schreef hij
maar liefst elf jaar. Het mooie is dat je dat
nergens aan kunt merken (zolang je de tekst
niet belangrijk vindt, zoals de postmoder-
nisten of structuralisten). Integendeel, on-
danks alle schaaferk (op vraag van onge-
voelige redacteurs) is het buikgevoel van
zijn lyrische subject nergens onder interne
druk bezweken: het rijm werd behouden
waar dat kon of niet (zoals in: 'Een ter-
sluikse blik. Zijn harde pik', of in: 'hij wordt
steeds bleker / neemt een slok uit zijn be-
ker'), het pijnlijke woordspel werd niet
schijnheilig weggeknipt (zoals in 'woelt ze
zich onmiddellijk thuis?' of 'ik hou de blaffe-
turen dicht / ik blaf de uren weg'), en het
innovatieve neologisme werd niet onnodig
vermeden (zoals het fraaie 'ontdekkings-
reizologie'), net zomin als de retorische
vraag (in 'zeg, waarom loop je weg?').

Donnez is bovenal een eerlijk dichter, op
het bedrieglijke af. Hij verbloemt zijn be-
perkingen niet, maar ontpopt ze tot stijlfi-
guren. De eeuwige herhaling waarmee hij
bekend is geraakt (bv. de Titaantjes-vraag
naar hoeveel zijn gasten verdienen) wordt
hier meer dan efficiënt gebruikt (zoals in
het typische 'Gesprek': 'Wat wil je dat ik zeg?
/ Zeg me dat je al die jaren hebt gewacht /
Al die jaren heb ik gewacht / Zeg me dat
er niemand anders is geweest / Er is nie-
mand anders geweest / Zeg me dat je dood
zou zijn gegaan als ik niet was teruggeko-
men / Ik zou zijn doodgegaan als je niet was
teruggekomen / Zeg me dat je liegt / Ik lieg
/ Da's lief.' Prachtig point final!) Ook het
man-vrouwbeeld dat de dichter erop na
houdt, staat pal tegen het politiek correcte
denken dat zoveel kapotmaakt, zoals in de
derde 'ontdekking': 'De jongen staat voor
de / spiegel en denkt / Zoals alle jongens
over / de hele wereld is hij / een denker / Hij
denkt aan de oerknal / Het meisje staat voor
de / spiegel en zwenkt / Zoals alle meisjes
over / de hele wereld staat zij / graag voor
een spiegel / Zij denkt: wat trek ik zoal
aan?' (Dichters kunnen het soms toch sim-

pel zeggen.) Maar ook wanneer Donnez
zich weer eens ergens vastrijdt, durft hij daar
ronduit voor opkomen, zoals in het strikt
persoonlijke 'Ben ik alleen': 'Ben ik alleen
met mij alleen mezelf / en ben ik bij een
ander vooral de ander / of ben ik met een
ander vooral mezelf / en ben ik alleen om
niet mezelf te zijn / ben ik bij een ander om
mezelf / en bij mezelf om een ander te zijn
/ of ben ik een ander om een ander / en me-
zelf om mezelf te ontlopen / Hier valt geen
touw aan vast te knopen.' Fenomenaal hoe
het eindrijm hier troost biedt, ook voor wie
er zich totaal niet in herkent – zoals ik en
de meeste van mijn vrienden bij wie ik dit
uitgepolst heb.

Daarmee komt ook het grootse van Pad
Donnez bloot te liggen. Zelfs waar het om
te huilen is, kan je er als lezer toch nog al-
tijd goed mee lachen, omdat je zijn stem als
het ware zelf bezig hoort, zoals in het kort-
gehouden gedicht 'Pathetisch': 'Als je in zijn
armen ligt / knuffel je mij langzaam dood'.
Deze gedichten zijn daarom eigenlijk meer
dan gedichten, het zijn grappen die on-
controleerbare betekenissen in mij ver-
wekken, zoals seksistische herinneringen aan
vroeger: 'Ik heb hier pijn, dokter / En als u
daar drukt / begin ik hard te lachen // [...]
En nu moet ik plassen / Altijd als ik dok-
tertje speel / moet ik plassen / Gek, toch?'
In feite konden de gedichten mij alleen
maar irriteren als de centrale grap te ge-
construeerd was via intertekstuele verwij-
zingen naar andere teksten, zoals in de 'Aan-
tekeningen' wordt toegegeven. Een gedicht
als het volgende zou een poëtische illustra-
tie van volmaakte zelfreflectie kunnen zijn,
maar het wordt verpest door de interfe-
rentie met een banaal gedicht van Van Osta-
ijen, ondanks het verfrissende woordspel:
'Op het strand loopt een jongen / met zijn
hond / Waarom loopt de jongen met zijn
hond op het strand? / De jongen en de hond
/ zoeken naar een hand // Ze lopen, nee /
de jongen en de hond / hopen, dat is het /
Wat hopen de jongen en de hond? / Ze ho-
pen dat het weldra ophoudt met regenen.'
Erg fris, klimatologisch gesproken zeker,
maar door de verwijzing kruipt er een lite-
rair gewilde mufheid in. Al zijn er ook wel
meer volslagen voorbeelden van intertek-
stualisme, zoals in deze pinkoog naar Hend-
rik Marsman: 'Kun je groots en meeslepend
dweilen? / Mijn illegale Poolse kan dat.'

Het is vooral door dit soort verwijzingen naar
de echte wereld en de sociale visie die eruit
spreekt ('Na de Götterdämmerung veeg ik
bij elkaar / wat van haar overblijft. Een
handvol smokkelwaar') dat de potentie van
Pad Donnez' bundel overeind blijft. Een
gedicht als 'Asperger', bijvoorbeeld, over de
seksueel getinte verkeersagressie van elke
buschauffeur ('hij rijdt en de straat is van
hem'), toont aan dat ook poëzie rechts voor
de raap kan zijn en niet alleen maar hoge
dromen over niets. Deze dichter is een mens
die zich ergert en hij hoopt langs de grap
die zijn gedichten toch zijn zelf ook weer
een beetje ergernis te kunnen wekken, als
politieke bijdrage aan de hedendaagse we-
reld. Hij doet dat bovendien met een natu-
rel dat echt verbijstert, zowel in zijn publieke
verschijnen als in de uitzegging van zijn

gedichten zelf. Alsof het evengoed radio-
teksten hadden kunnen zijn.

Zodat het niemand zal verbazen dat som-
mige van zijn gedichten ook echt radiotek-
sten zijn. Een gedicht als 'Café Landtman',
over het nobele beroep van kelner, of het ge-
dicht 'Sluittingstijd', dat ik hierna zal cite-
ren, leverden de directe inspiratie voor het
radioprogramma 'Bromberen', naar een idee
dat Pad eveneens op de pot bedacht. Over
de nieuwe Radio 1 is al veel gezegd dat echt
boeit, maar er is naar mijn bescheidenheid
nog te weinig op gewezen hoe 'Bromberen'
ervoor zorgt dat de kleine burgerij die nog
eens naar het hogere leven wil streven ein-
delijk nog eens een klankbuis heeft.

Dat de Bromlijn wordt vol gesproken door
enkele werklaven van Pad Donnez of Ra-
dio 1 zelf is daarbij van ondergeschiktheid.
Centraal is vooral dat gewichtige personen
als Yves Desmet, Lukas Vander Taelen of
Michiel Hendryckx dankzij deze Pad ein-
delijk hun mond openen om te kakken (ex-
cuseer, maar het moet eruit!) op alles wat
voor eigen mensen als ons de poëzie van het
leven aanfluit. Dat kan fascistisch overko-
men, men kan zich ook niet altijd inhouden
voor de schijn. Bovendien wordt alles
mooi ingepakt met een grap – juist het om-
gekeerde van in Pads gedichten, waar het
de grap is die wordt ingepakt – zodat wie
zich gekwetst voelt ook niet kan komen kla-
gen. Het effect is bij mij zelfs zo perverte-
rend dat ik stukken van Desmet of Vander
Taelen in de krant vaak als grap begin te
lezen – met inbegrip van de mening ze daar-
door nog beter te begrijpen ook. Zoals die
keer dat Vander Taelen Leterme de Vlaamse
Vladimir noemde en met Poetin vergeleek,
om aan de hand van een eigen koekjesdeeg
iedereen de mond te snoeren die niet be-
greep waarom Leterme de *RTBF* met 'Ra-
dio Milles Collines' vergeleek, komaan zeg!
Als dat is wat poëzie vermag te bewegen,
laten we hopen dat we het achterste van Pad
Donnez dan nog lang niet in zicht hebben,
om eens af te ronden. Zijn poëzie bevat de
kern van een nieuwe Vlaamse politieke be-
weging. Bel mij indien nodig, Pad, dag en
nacht: (015/28.66.66)

Uw dikke vriend, Erv de Patser, bekend
als alias netwerkman.

ERVÉ DE PATSER, NETWERKMAN

Sluittingstijd

IJs eten in vreemd gezelschap
is van alle
ongewenste intimiteiten
de meest doortrapte
Het is geen gezicht
Lekkende kinnen en hikkende
longen
Op- en neergaande
tongen in neonlicht overdag
Om nog te zwijgen van
de dampende darmen
en de prostaten
gelaten strijdend met hun blaas
Hoe lang moeten wij dit nog tolereren?
Waarop wacht de politiek?